

**Suomen kunnaneläinlääkäriliitto ry:n lausunto Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöön
VN/33315/2023-MMM-1
Hallituksen esitysluonnos laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta**

31.1.2024

Suomen kunnaneläinlääkäriliitto ry:n mielestä eläinlääkäripalvelujen järjestämismääräys (9 §) ei ole yksiselitteinen. Kunnallisen eläinlääkintähuollon järjestäjän on mahdollista itse määrittää järjestämismääräys alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettäville eläimille, mutta muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluisivat järjestämismääräyseen vain siltä osin kuin niiden järjestäminen olisi tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden turvaamiseksi. Kuitenkin 8 §:n mukaiset palvelut voidaan järjestää 9 §:n 2 momentissa mainitun kiireellisen eläinlääkärinavun eli päivystyksen ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Järjestäjän on käytännössä mahdotonta varmistaa palveluiden riittävä ja kohtuuhintainen alueellinen saatavuus, ellei se järjestä palveluita itse. Toisaalta kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämismääräys pakottaa järjestäjät palkkaamaan riittävän määrän praktikkoeläinlääkäreitä päivystyksen järjestämiseksi, jotta päivystystiheys ei olisi kohtuuton. Alueilla, missä on tarjolla paljon yksityisiä palveluita, voi järjestäjä halutessaan supistaa palvelutarjontaa, mikä voi johtaa kunnaneläinlääkärien työn painottumiseen päivystykseen ja tiheät päivystysvuorot. Tiheä päivystysvelvoite olisi työsuojeluongelma. Päivystävien eläinlääkärien pitää myös pystyä ylläpitämään taitojaan muulloinkin kuin päivystyksessä hätätapauksen tullessa vastaan, eli päästä tekemään vastaavanlaisia toimenpiteitä myös virka-aikana. Kunnallisten eläinlääkäripalveluiden järjestäjät tulevat tarvitsemaan ohjeistusta järjestämismääräyksen määrittelyyn.

Kunnallisten palveluiden järjestämismääräyksen ulkopuolisten toimenpiteiden laajuus ja hinnoittelu syrjäisillä alueilla tai alueilla, joilla ei ole kilpailua (markkinapuutosalueilla) pitäisi myös kirjata lakimuutoksen järjestämismääräyksen (9 §). Uuden lain 17 §:n perusteluissa todetaan poikkeus, jonka mukaan syrjäisillä alueilla järjestäjä voi tuottaa ja hinnoitella järjestämismääräyksen ulkopuolisia toimenpiteitä poiketen markkinaperusteisesta hinnoittelusta silloin, kun ei olla kilpailutilanteessa markkinoilla. Syrjäisillä seuduilla palveluiden rajaaminen vain 8 §:n toimenpiteisiin aiheuttaisi kohtuuttomia kuljetusmatkoja sairaalle tai loukkaantuneelle eläimelle. Siksi lemmikkien kuvantaminen hoidon tarpeen arviointia varten ja hengen pelastavat leikkaukset olisi hyvä sisällyttää järjestämismääräyseen toimenpiteinä, joita olisi mahdollista tarjota, ellei niitä ole markkinoilla saatavilla.

Kunnallista eläinlääkintähuollon järjestämistä perustellaan kansanterveydellisillä syillä. Siksi ainakin loishäädöt, rabiesrokotukset ja kissojen sterilisaatio sekä kastreerit operaatiot kissapopulaatioiden syntymisen ennaltaehkäisemiseksi tulisi aina kuulua järjestämismääräyseen.

9 §:n perusteluissa todetaan, ettei markkinapuutokseen vastaaminen vuoden viiveellä ole riittävä. Kunnat eivät kuitenkaan realistisesti pysty reagoimaan tätä nopeammin yksityisen palvelun tarjonnan poistumiseen tai lisääntymiseen. Palveluntarpeen uudelleenarviointi voidaan suorittaa korkeintaan kerran vuodessa.

15 § Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista ja Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 16 §: Ehdotetussa 15 § 4 momentissa ehdotetaan asetustasoista säätelyä järjestämisvastuussa olevien maksujen kohtuullisuudesta. Suomen kunnaneläinlääkäriliitto muistuttaa ammatinharjoittajapohjaiseen malliin nojaavan kunnaneläinlääkärijärjestelmän maksujen olevan jo säädetyjä kunnalliseen virkaehtosopimukseen kuuluvan taksakortin muodossa. Kunnaneläinlääkärien taksojen korkeus ei ole muodostunut ongelmaksi, päinvastoin maksujen mataluutta on pidetty kilpailuneutraliteetin kannalta ongelmana. Järjestäjän omaa tuotantoa olevien palvelujen maksujen sijaan kohtuuttomuusongelmia, jopa eläinten hyvinvointia vaarantavia, ovat aiheuttaneet ostopalveluna hankitut kiireellisen eläinlääkäriavun palvelut. Suomen kunnaneläinlääkäriliitto pitää 15 § 4 momentin säätelyä erityisen tärkeänä koskien lain (285/2023) 16 §:ää.

33 § Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus:

Suomen kunnaneläinlääkäriliitto ymmärtää ja kunnioittaa julkisilla varoilla tuettuihin palveluihin liittyvää avoimuutta. Ongelmaksi muodostuu lakiehdotuksen 33 § 2 momentin epämääräisyys. Momentin vaatimus kunnaneläinlääkärien palkkioiden kuvaamisesta vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla jää avoimeksi, eikä asiaa avata edes 33 §:n esittelytekstissä. Suomen kunnaneläinlääkäriliitto pyytää 33 § koskien selvennystä, ainakin hallituksen esityksen perusteluihin, tarkoitetaanko palkkioiden kuvaamisella yleisempää esitystä vaiko yksityiskohtaista tulosraporttia. Tietojen saaminen eläinlääkäreiden ammatinharjoittajan kirjanpidosta on vaikeaa eikä kulujen erottelu järjestämisvastuuseen kuuluvien palveluiden ja markkinahintaisten palveluiden osalta ainakaan tällä hetkellä ole käytännössä mahdollista.

Kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestäjät tulevat tarvitsemaan ohjausta kustannusperusteisten hintojen laskemiseen ja eriytettyyn kirjanpitoon sekä kunnan- että eläinlääkäreiden tuloslaskelmien osalta. Maa- ja metsätalousvaliokunta on mietinnössään pitänyt tärkeänä, että valtioneuvosto varmistaa tarvittavan ohjeistuksen olemassaolon. Ohjeistusta tarvitaan mahdollisimman aikaisin vuoden 2024 aikana, koska laki on voimassa tältä osin ilman siirtymäaikaa 1.1.2025.

Laki ei turvaa kunnille riittävästi aikaa sopeutua säädettyihin muutoksiin. Kuntien tulee tehdä päätökset järjestettävien eläinlääkäripalvelujen laajuudesta ja toteuttaa järjestämisvastuun ulkopuolelle jäävien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu sekä suunnitella ja hyväksyttävä päätävällä toimielimellä siihen liittyvät klinikkamaksut vain muutaman kuukauden sisällä

lain hyväksymisestä. Muutama kuukausi ei ajallisesti riitä näin laajojen toimenpiteiden tekemiselle.